

Intervencions arqueològiques als Molins de la Vila (Montblanc, Conca de Barberà)

MARIA ADSERIAS, IMMACULADA TEIXELL, DAMIÀ GRIÑÒ
(Codex - Arqueologia i Patrimoni)

1. INTRODUCCIÓ

El jaciment dels Molins de la Vila es troba a Montblanc, a la Conca de Barberà, en un planell situat entre els rius Francolí i Anguera, a l'est del poble i al sud de la carretera que l'uneix amb el nucli de Prenafeta. Les coordenades UTM entre les quals es troba el jaciment dels Molins de la Vila són: 31TCF 347250 582350 i 31TCF 347500 582050. L'alçada mitjana sobre el nivell del mar oscil·la entre els 316 i els 320 metres.

Tradicionalment s'ha identificat el jaciment amb aquest nom per la seva proximitat a dos antics molins fariners medievals situats a la vora del riu Anguera, actualment rehabilitats com a museu monogràfic dependent del Museu Comarcal de la Conca de Barberà. D'aquest jaciment, publicat per primera vegada l'any 1981 per J. Aparicio que l'havia visitat en companyia del doctor S. Vilaseca (APARICIO, 1981), hi ha una gran quantitat de materials arqueològics en el Museu Comarcal de la Conca de Barberà, a Montblanc. Consta, també, a l'Inventari del Patrimoni Arqueològic de la Conca de Barberà, fet pel Servei d'Arqueologia de la Generalitat (IPAC, 1983).

Les intervencions realitzades darrerament han estat motivades per la construcció de la variant de la carretera N-240 al seu pas per Montblanc. Aquesta variant enllaça els punts quilomètrics 33,5 i 37,5 de la carretera N-240, i travessen els terrenys situats a l'est de la vila de Montblanc. La major part d'aquest tram transcorre per la franja de terreny situada entre els rius Anguera i Francolí.

Per aquesta raó l'any 1993 el Servei d'Arqueologia va encarregar la corresponent prospecció del tram afectat. Aquesta prospecció, realitzada per Maria Adserias i M. Dolors Mestres va donar com a resultat la identificació de 5 punts amb possibilitat de restes arqueològiques, ja sigui a partir de restes en superfície, per notícies documentals o per la proximitat a jaciments coneguts (ADSERIAS, MESTRES 1993).

L'any 1998, just en començar l'obra, es va dur a terme la corresponent delimitació arqueològica dels 5 punts. Aquests treballs van ser encarregats a CODEX per Dragados, empresa que construeix la variant. El resultat va ser que només un dels 5 punts, els Molins de la Vila, va resultar positiu pel que fa a la presència de restes arqueològiques (CODEX, 1998). La confirmació de la presència de nivells i estructures arqueològiques, va comportar l'inici de la corresponent intervenció arqueològica integral en el jaciment.

2. LA INTERVENCIÓ ARQUEOLÒGICA

2.1. La fase de delimitació¹

Aquesta primera fase d'intervenció va consistir, en primer lloc, en una recollida exhaustiva i ordenada dels materials que es trobaven en superfície. Aquesta recollida no es va fer de forma aleatòria, sinó que es va ordenar per quadres per tal d'intentar veure si determinades concentracions de materials podien obeir a la presència d'estructures arqueològiques en el subsòl.

Per tal d'optimitzar esforços, la quadrícula es va adequar al terreny. Així, en el cas del sector sud del jaciment, ocupat en aquell moment per una plantació d'ametllers, els quadres que servien de marc per a la recollida del material tenien entre 8 i 10 metres de costat, distància resultant d'utilitzar els arbres com a angles dels quadres. Pel que fa al sector nord, caracteritzat per antics sembrats erms en aquell moment, els quadres mesuraven 20 metres de costat i es van marcar utilitzant com a referència l'eix de la futura carretera i els punts quilomètrics marcats sobre el terreny.

Aquesta recollida de materials superficials va proporcionar més de 8.000 peces d'indústria lítica i va permetre comprovar que, tot i que hi havia zones amb major concentració de restes, aquestes s'estenien en una àrea d'uns 25.000 quadrats.

De fet, una vegada excavat el jaciment, s'ha constatat una coincidència entre els quadres amb major abundància de materials i les zones més riques en estructures arqueològiques d'època prehistòrica, amb la qual cosa sembla que la dispersió de materials al llarg del temps no ha resultat excessivament elevada pel que fa a la situació en planta.

A continuació es va procedir a fer, de forma manual, sondeigs en aquells punts en què, per les característiques del terreny o pels materials documentats en superfície, semblava possible que hi pogués haver estratigrafia arqueològica. La realització manual d'aquests sondeigs està justificada per la major dificultat que presenta verificar la presència de nivells i estructures arqueològiques en jaciments d'aquestes cronologies. Per últim, es va complementar la delimitació d'aquestes àrees amb la realització mecànica, sota control arqueològic, de rases per contrastar els materials arqueològics su-

1. Intervenció feta entre els dies 2 a 31 de desembre de 1998 sota la direcció de Maria Adserias, amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural, segons consta a la resolució de data 2 de desembre. També va participar en aquesta fase de la intervenció l'arqueòloga M. Dolores Ynguanzo.

perficials amb possibles restes arqueològiques presents en el subsòl i disposar d'una informació tan exhaustiva com fos possible sobre la realitat arqueològica del jaciment.

Les rases de delimitació es van començar pels llocs amb més abundància de materials i, a partir dels resultats, es van anar fent més rases per tal de delimitar la zona arqueològica. Els resultats obtinguts van consistir en la documentació de diverses estructures d'època prehistòrica i també de nivells i estructures d'època medieval, molt pobres tant pel que fa a restes estructurals com a materials, però suficientment clars com perquè alguns es poguessin atribuir a un moment al voltant del segle XII, amb la qual cosa s'obria la possibilitat que haguéssim trobat restes del primitiu assentament de Montblanc, conegut com Vilasalva, i del qual només es coneixia, a partir de fonts documentals, la seva situació en un punt indeterminat entre els dos rius (ADSERIAS, MESTRES 1993; CODEX, 1998).

2.2. La fase de rebaix²

L'any 1999 es va procedir a l'extracció mecànica, sota control arqueològic, dels nivells superficials, deixant a la vista els nivells i les estructures d'interès arqueològic per a l'excavació posterior. El rebaix d'aquests nivells s'ha fet amb màquines excavadores amb pala de neteja.

Una vegada extrets aquests nivells van quedar al descobert estructures circulars, tant prehistòriques com indeterminades, sitges, nivells arqueològics i estructures rectangulars que semblaven correspondre clarament a cabanes d'època medieval. La dispersió d'aquestes restes abraçava la totalitat dels 25.000 m² que semblaven intuir-se a partir dels materials superficials.

Per tal de situar en planta les evidències arqueològiques que havien quedat al descobert es va implantar sobre el terreny una quadrícula de 10 metres de costat.³

2.3. La fase d'excavació arqueològica⁴

Acabat el rebaix dels nivells superficials es va procedir a l'excavació en extensió de tot el jaciment.

2. Intervenció feta per CODEX entre els dies 8 de febrer i 12 de març de 1999, sota la direcció d'Immaculada Teixell, amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural, segons consta a la resolució de data 8 de febrer. Hi van participar, també, les arqueòlogues Maria Adserias i M. Dolores Ynguanzo.

3. Aquesta quadrícula, referenciada amb l'obra projectada, va ser marcada per l'equip de topografia de l'empresa DRAGADOS al qual agraïm la seva col.laboració.

4. Feta entre els dies 10 de maig i 13 d'agost, dirigida per Maria Adserias, Immaculada Teixell i Damià Griñó, amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural, segons consta a la resolució de data 10 de maig de 1999. Van participar, també, en l'excavació d'aquesta fase els arqueòlegs M. Jesús Barrio, Pilar Bravo, M. Carmen Carbonell, Antoni Fernández, Helena Martínez, Natàlia Motos i M. Dolores Ynguanzo. Hem d'agrair a l'arqueòleg Josep M. Miró les seves oportunes orientacions i la seva col.laboració en l'estudi de la ceràmica d'època prehistòrica.

Atesa l'extensió del jaciment i la quantitat d'estructures i materials arqueològics encara en estudi, ens limitem a presentar en aquestes línies una petita mostra de les diferents estructures documentades, i remarcuem el caràcter absolutament preliminar dels resultats finals.

2.3.1. *L'assentament prehistòric*

Pel que fa a l'excavació de l'assentament d'època prehistòrica s'ha utilitzat el sistema de registre proposat per Laplace, que consisteix a situar en coordenades tots i cada un dels efectius materials recuperats per tal de tenir-los correctament situats en l'espai. Tot i amb això, i a causa de la gran quantitat d'estructures d'aquesta època excavades, hem cregut oportú complementar aquesta documentació amb la utilització de les mateixes fitxes d'unitats estratigràfiques de tradició anglosaxona que hem utilitzat per anotar la informació obtinguda en l'excavació de l'assentament medieval. Es tracta de fitxes individuals per a cada estructura i nivell que permeten agrupar tota la informació detallada sobre aquests, així com la relació estratigràfica que tenen.

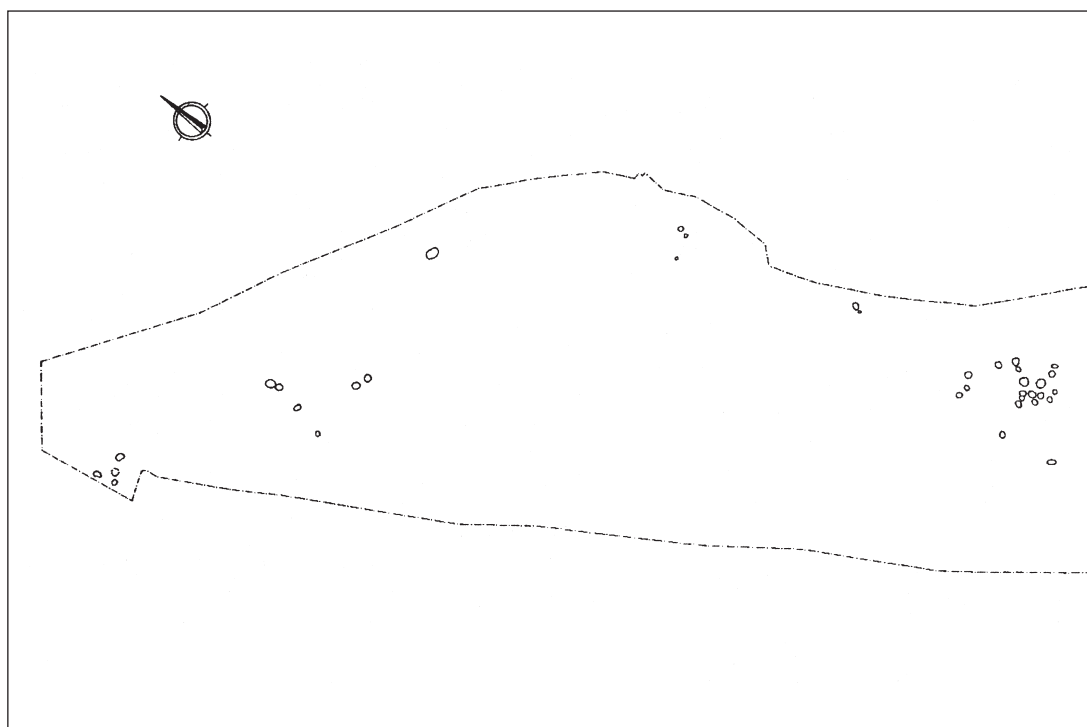

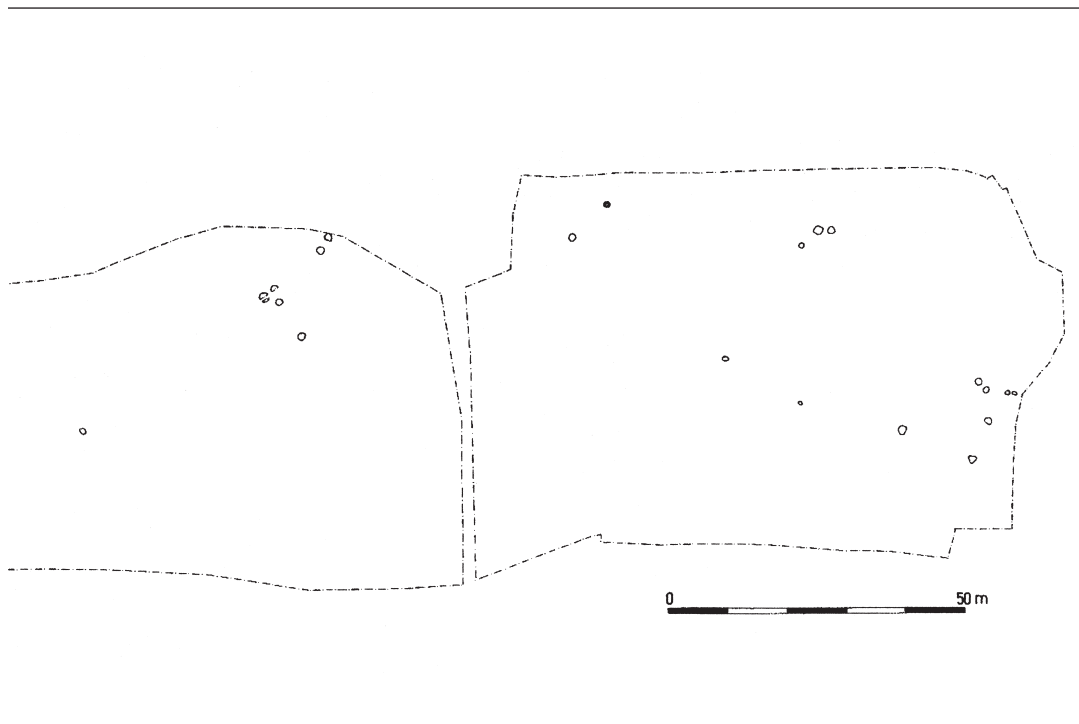
Figura 1. Planta general de l'assentament d'època prehistòrica.

L'excavació de l'assentament prehistòric s'ha plantejat utilitzant com a base la quadrícula de 10 metres de costat, feta per situar les restes documentades durant la fase de rebaix, a partir de la qual s'ha plantejat la quadrícula de metre per metre utilitzada per situar en coordenades els materials.

De l'excavació de les restes d'època prehistòrica destaca la documentació de prop de 70 estructures circulars, d'entre 1 metre i 1,40 metres de diàmetre i d'entre 0,10 i 0,70 metres de profunditat, distribuïdes per tot el jaciment, de vegades formant agrupacions de nombre variable, excavades als llims i, moltes vegades, a les graves que formen el substrat geològic.

Pel que fa a la funcionalitat original d'aquest tipus d'estructures creiem que s'ha de relacionar, majoritàriament, amb l'emmagatzematge de productes. No descartem que algunes d'aquestes siguin sitges que han estat seccionades. Hem d'advertir, però, que moltes estan excavades total o parcialment a les graves i que no hem documentat cap tipus de revestiment. En alguns casos hem trobat, formant part del farciment, una forta capa de terra amb rubefacció, amb alguns carbons, fet que ens porta a relacionar-la amb algun tipus d'activitat al voltant del foc. Hem trobat un únic cas en el qual una estructura havia estat reaprofitada i contenia un enterrament.

Tot i que de vegades les trobem agrupades, corresponen a moments diferents,

com ens ho demostren les relacions físiques entre estructures del mateix grup i els materials arqueològics que formen part del farciment.

En comptades ocasions trobem nivells no associats directament a aquestes estructures. Majoritàriament es localitzen en clotades naturals que han propiciat l'acumulació d'un cert nombre de materials. No hi ha forats de pal, no hi ha nivells cendrosos, ni llars, ni tan sols el material en una disposició que pugui indicar un nivell d'ocupació.

L'única estructura que, amb moltes reserves i com a hipòtesi de treball, podem relacionar amb un forat de pal de grans dimensions és el retall 6099. Es tracta d'un retall de 0,38 metres de diàmetre màxim a la boca i de 0,42 metres de profunditat màxima. Les parets, tot i que força rectes, presenten una suau inclinació que fa que el diàmetre de la base arribi a 0,46 metres. Aquest forat està relacionat amb un dels nivells esmentats que ha resultat força pobre quant a materials arqueològics.

Pel que fa als materials recuperats en el curs de l'excavació de l'assentament prehistòric, hem d'esmentar l'abundància d'indústria lítica, cosa que ja era d'esperar a partir de la quantitat que se'n va recuperar en superfície. Tot i amb això el percentatge de peces retocades és força baix. Destaquen algunes puntes de perforadors, una mitja lluna, algunes peces de l'ordre dels simples i algun intent de punta de tall

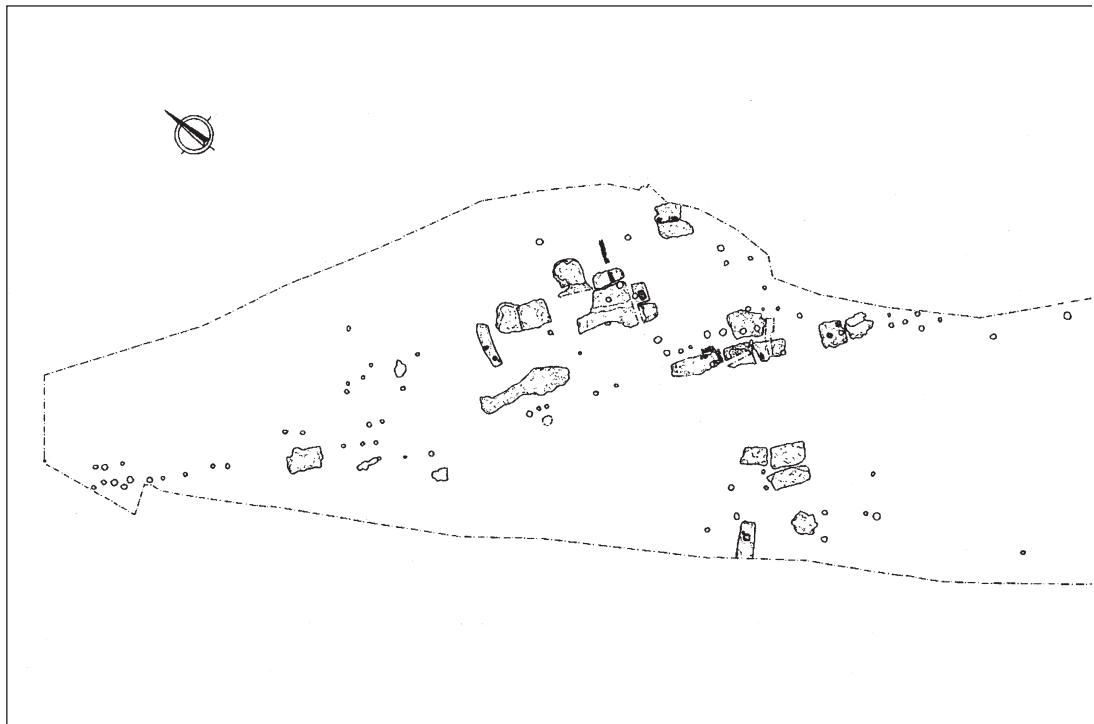

Figura 2. Planta general de l'assentament medieval.

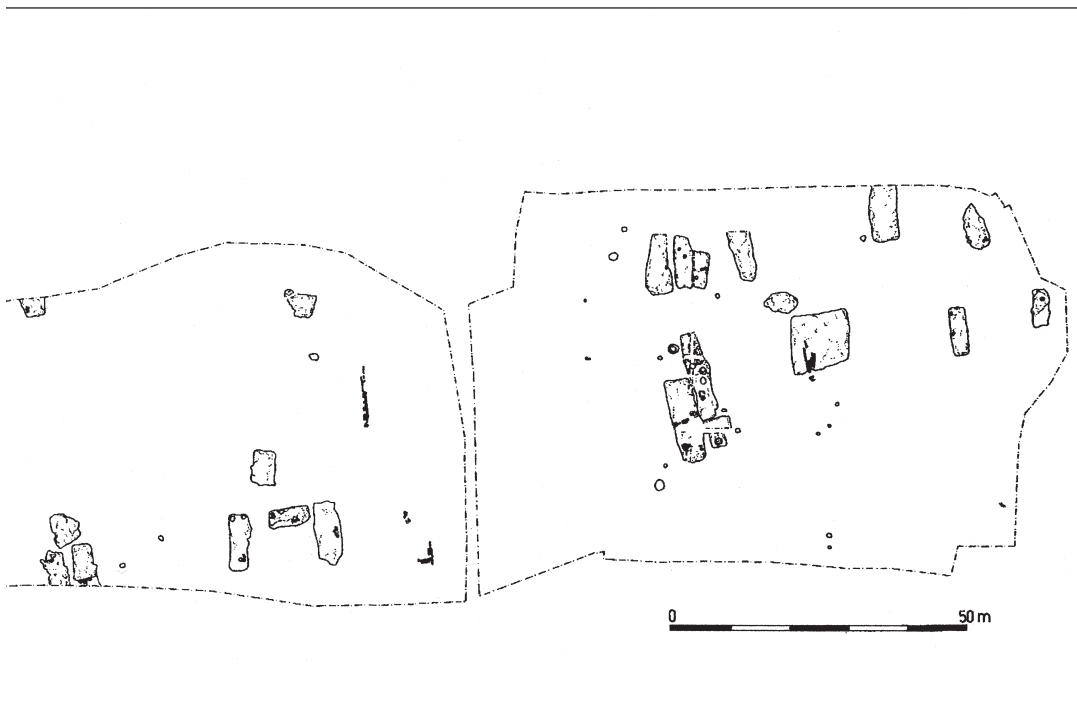
transversal. D'altra banda abunden les làmines i les peces relacionades amb l'activitat de talla: nuclis, làmines d'avivament i algun tambor d'avivament. Entre la ceràmica hi ha algun exemplar de ceràmica pentinada, decoració de cordons impresos, en la major part dels casos, mugrons, suspensions horitzontals i alguns fragments de ceràmica campaniforme associats a fons plans.

Cronològicament, i amb les reserves a què ens obliga el fet que l'estudi dels materials encara es troba en curs, situem les restes d'època prehistòrica documentades en un marc cronològic des de moments postcardials fins a moments atribuïbles molt possiblement a l'edat del bronze.

A tall d'exemple descriurem més detalladament les estructures 6003, 6059 i 6157.

Estructura 6003

Es tracta d'una estructura més o menys circular, amb parets lleugerament còncaves, de 1,30 metres de diàmetre i 0,36 metres de fondària conservada i excavada íntegrament als llims. Es troba a l'extrem nord del jaciment i està afectada per dues sitges d'època medieval.

En l'excavació del farciment hi hem distingit tres nivells:

– 6004: és el nivell superior dels tres que farceixen aquesta estructura. De potència inferior als 10 cm, estava format per terra de color marró fosc, força compacta.

Ha proporcionat poc material arqueològic. Pel que fa a la ceràmica hem documentat 4 fragments corresponents a 4 vasos diferents entre els quals només hi ha dues vores: una vora i part del coll, sense decoració, d'una peça exvasada i un petit fragment d'una vora amb una decoració paral·lela a sota a base d'impressions digitades molt febles. La indústria lítica està representada per 15 peces entre les quals destaquem una fulla amb retoc marginal i una truncadura a l'extrem i una altra peça també amb retoc marginal a la part distal. S'ha de destacar també la presència d'una làmina d'avivament.

– 6007: Es tracta del segon nivell excavat. Format, principalment, per còdols i pedres de dimensions mitjanes i grans. Pràcticament no presenta materials arqueològics. Destaca la presència de tres fragments d'un mateix molí, amb la part utilitzada fortament erosionada.

– 6019: és el nivell inferior dels tres que trobem a l'interior d'aquesta estructura. Hi hem documentat 9 fragments de ceràmica corresponents, per les seves característiques, a un mínim de 4 vasos. Destaca com a única forma una suspensió en forma de llengüeta. Les pastes, igual que a la resta de nivells que farceixen aquesta estructura, són majoritàriament de cocció reductora, amb desgreixant de quars no gaire gran. Es tracta d'un nivell força ric pel que fa a la indústria lítica. Hi hem recuperat un total de 104 peces, tot i que el percentatge de retocades és mínim, només dues peces amb retoc marginal i un gratador. També ha proporcionat un nucli.

Pel que fa a la cronologia situem aquesta estructura en un moment indeterminat del Neolític, sense que, a la vista dels materials, puguem precisar més.

Estructura 6059

Estructura circular d'uns 0,80 metres de diàmetre i 0,70 metres de fondària conservada. Al l'interior s'obre amb un diàmetre màxim d'1,50 metres. L'aspecte de coll de la part superior fa pensar que, originàriament, no devia ser gaire més gran. Està excavada parcialment a les graves i la resta, concretament la part superior, als llims.

El procés de formació del dipòsit que hem documentat a l'interior d'aquesta estructura ha estat el següent:

– Un primer farciment, el nivell 6070, localitzat a la base i possiblement dipositat poc temps després que es deixés d'utilitzar per la seva funció original. Aquest nivell ha proporcionat molt poc material. Consisteix en 4 fragments informes de ceràmica i en 15 peces de sílex de les quals 3 estan retocades: una petita osca i dues fulles amb un petit retoc marginal.

– En un segon moment es constata una activitat funerària: s'excava una fossa en el nivell anterior en la qual es diposita l'individu que ens ha arribat en molt mal es-

tat de conservació. De l'estudi antropològic⁵ es desprèn que es tracta d'un individu de sexe femení d'entre 18 i 25 anys d'edat. Associats a l'esquelet hem documentat alguns materials que cal relacionar amb l'aixovar de la difunta. Es tracta de diversos fragments de braçalet dels coneguts com de pectuncle, fets sobre *Glycymeris*⁶ i d'una cinquantena d'exemplars de *Dentalium vulgare*. Farcint la fossa hem trobat algun petit fragment de ceràmica i 4 peces de sílex que creiem que no es pot qualificar de dipòsit funerari, sinó d'intrusions del nivell superior que devia cobrir la inhumació.

Pel que fa al nivell que cobreix l'enterrament i rebleix aquesta estructura ha proporcionat una vintena de fragments ceràmics corresponents a un mínim de 4 vasos diferents. Destaquen les decoracions a base de cordons impresos aplicats, alguns paral·lels a la vora, i un fragment de vora amb una llengüeta just a sota. Les pastes, amb desgredant de quars i mica, són el resultat d'una cocción reduïda. Un cinquè vas estaria representat per la meitat inferior d'un bol, amb l'empremta d'una ansa i decoració de bigotis.

La indústria lítica d'aquest nivell està representada per una trentena de peces de sílex entre les quals només n'hi ha tres de retocades, dues amb retoc marginal i una petita osca, dos nuclis i dos percussors. Entre les peces no retocades destaquen les fulles típiques d'aquests conjunts. També hi hem documentat part de dos molins.

A partir d'aquests materials proposem una cronologia entre el Neolític antic postcardial i el Neolític mitjà.

Estructura 6157

Es tracta d'una estructura de petites dimensions (només se'n conservava un diàmetre de 0,76 metres i una fondària de 0,16 metres) que ha proporcionat un únic nivell de farciment, força interessant pel que fa als materials arqueològics.

Pel que fa a la ceràmica destaquem, en primer lloc, la presència de tres fragments ceràmics amb decoració campaniforme, dos d'ells corresponents a una mateixa peça. Es tracta d'un fragment de vora i paret d'un petit bol amb decoració en cremallera i d'un fragment de vora de ceràmica campaniforme regional decorada amb dues franques horitzontals, seguides d'una decoració de triangles en ziga-zaga i tres ratlles horitzontals amb una altra filera de triangles. Associats a aquestes ceràmiques hem documentat un conjunt de recipients de fons pla i un conjunt de petits fragments de vores, corresponents a diferents vasos, llises i sense cap element remarcable.

Com a element curiós destaquem la presència d'un petit fragment ceràmic corresponent a part d'una fusaiola circular.

5. L'estudi antropològic ha estat realitzat per l'equip de la doctora Assumpció Malgosa de la Unitat d'Antropologia Física de la Universitat Autònoma de Barcelona.

6. L'estudi de la fauna, tant de l'assentament prehistòric com de l'assentament medieval ha anat a càrrec del doctor Jordi Nadal del SERP de la Universitat de Barcelona.

Quant a la indústria lítica, representada per una cinquantena de peces, ha proporcionat com a peces remarcables, un nucli, una rascadora lateral, una truncadura i dos gratadors sobre extrem de fulla.

Cronològicament, podem situar aquesta estructura dins l'entorn cultural del campaniforme regional, amb un marc cronològic que, segons datacions calibrades d'altres jaciments, podem situar entre 2600 - 2300 BC.

2.3.2. *L'assentament medieval*

L'excavació en extensió de la part de jaciment afectada per les obres ha posat al descobert, a més de l'assentament prehistòric, una cinquantena d'estructures d'hàbitat corresponents a un poblat medieval.

La planta d'aquest poblat sembla estar configurada per dues línies paral·leles de cases i entre elles algunes altres disposades de forma irregular. L'alineació del poblat es presenta en sentit...

El tipus d'habitatge documentat consisteix, majoritàriament, en una habitació rectangular, amb una superfície d'entre 15 i 20 metres quadrats, parcialment excavada en el substrat geològic. Aquesta única habitació acostuma a tenir associada una zona dedicada a la llar i, de vegades, una o més sitges.

Les llars documentades són de diferents tipus i van des d'una simple taca cenrosa directament en el terra o una senzilla disposició de plaques de pedra que formen la base de la llar, fins a estructures més complexes, quadrades o rectangulars, amb una preparació de còdols sobre els quals descansen o bé una capa d'argila, o bé les lloses de la base, i amb uns límits formats per lloses disposades de forma vertical.

Les sitges estan excavades en el substrat geològic, majoritàriament en els llims, però també, encara que esporàdicament, a les graves. No hem documentat cap tipus de folrat o preparació. En algun cas encara hem trobat la tapa, formada per una o més lloses de pedra, en la seva posició original. En la major part dels casos la tapa es troba formant part del reblliment.

Hem de suposar, doncs, que ens trobem davant d'un tipus d'habitatge molt senzill, amb la base excavada en el subsòl, i amb les parets i coberta formades, possiblement, per matèries vegetals. En aquest aspecte cal destacar la inexistència gairebé de teules i material constructiu similar. Hem de remarcar, també, l'escassetat de forats de pal documentats. No descartem que n'hi hagués més, però pot ser que les característiques de les graves en què es troben algunes d'aquestes estructures els haguessin fet desaparèixer.

Bona part d'aquests habitatges o habitacions han posat de manifest més d'una fase, evidenciada pels diferents nivells d'ocupació documentats. En alguns casos les darreres fases estaven associades a les escasses estructures muràries que hem excavat. Aquests murs, fets amb pedres irregulars i còdols lligats amb fang, presenten una única filada conservada, exceptuant un cas en què se'n conserven dues. Corres-

ponen a l'última fase ocupacional d'aquest indret i, tot i que en algun cas mantenen la mateixa o semblant ordenació que l'habitatge de la primera fase, subdividint-la, a la resta semblen no tenir res a veure amb l'ordenació original, travessant algunes de les habitacions.

Fora d'aquests habitatges i distribuïdes aleatòriament per la resta de l'espai hem documentat al voltant d'un centenar de sitges que, malauradament, han proporcionat materials arqueològics poc significatius, per la qual cosa seran difícils de relacionar amb les fases concretes documentades a l'interior de les habitacions. A l'igual que amb les que es troben a l'interior de les cabanes, n'hi ha d'excavades als llims i també a les graves que formen el substrat geològic. En trobem de diferents dimensions, sense que semblin seguir cap patró establert. D'entre aquest centenar de sitges, localitzades fora de les cabanes, destaquen dos grups de dues sitges cada un que presenten la singularitat d'estar comunicades. Destaquen, també, per les característiques del farciment dues sitges en què s'ha documentat un esquelet complet d'un individu jove de *Bos taurus* en una i una banya de *Cervus elaphus* en l'altra, úniques restes de fauna documentades en el jaciment medieval.

Quant als materials arqueològics recuperats en els nivells medievals hem de dir que són escassos i poc significatius i només podem parlar de material associat als nivells d'amortització de les cabanes, ja que no tenim materials corresponents a nivells que ens podrien datar els moments fundacionals. Destaca la presència de formes obertes i la no aparició dels típics perfils torturats i les decoracions pentinades que podem veure a Tarragona associades a nivells de finals del segle XII i principis del XIII. Els vidriats trobats s'apropen més als tipus musulmans, i s'allunyen molt dels típics vidriats cristians del segle XIII. S'han documentat olles de ceràmica grollera reduïda i també pastes refinades i oxidants contraposades a les pastes grolleres i reductores típiques d'aquesta cronologia.

Per tant, i amb les recances que ens comporta l'estat actual de l'estudi dels materials, encara en curs, podríem assenyalar una primera data d'abandonament que coincidiria amb el trasllat del poblat de Vilasalva al turó del pla de Santa Bàrbara, on es fundà l'actual Montblanc, i que tingué lloc, segons les fonts escrites, a mitjan segle XII. No podem assegurar, ara per ara, el moment constructiu d'aquestes habitacions, ja que en estar excavades en el substrat geològic només podem disposar de dades sobre el seu funcionament i abandó. Sembla, però, que aquest nucli no va restar completament abandonat en el moment en què es funda Montblanc, sinó que es continuà habitant de forma més o menys continuada. Hi hem documentat algun tipus d'activitat, almenys, fins a les darreries del segle XIV i inicis del segle XV.

3. CONSIDERACIONS FINALS

L'excavació del jaciment dels Molins de la Vila, ha permès confirmar la presència de dos grans assentaments, un primer d'època prehistòrica i un segon de medieval, dels

quals no coneixem els límits, fet en què volem incidir, ja que només s'ha intervingut en l'àrea afectada per l'obra.

Tot i l'aparent pobresa de les estructures conservades en ambdós casos creiem que la importància del seu estudi és indiscutible. Per una part ens trobem davant d'un dels assentaments neolítics més grans de la Catalunya meridional i per l'altra ens trobem amb la planta quasi sencera d'un poblat medieval, amb el que això comporta d'informació sobre l'urbanisme i modes de vida de l'època. Hem de pensar que, en aquest últim cas, es tracta d'un període del qual, si bé es té coneixement sobre les fortificacions, el món funerari, els edificis eclesiàstics i nobles, poques vegades es té l'oportunitat d'estudiar gairebé la totalitat d'un poblat.

Es tracta d'una zona plana –en la qual els moviments del terreny fets en època moderna no deuen haver afectat excessivament la topografia, com demostra el fet que la dispersió de la gran quantitat d'indústria en superfície es distribueix de manera que coincideix bastant amb les concentracions d'estructures prehistòriques–, elevada respecte als rius i propera a la fèrtil zona del costat del riu, densament conreades fins a l'actualitat.

Pel que fa a l'assentament prehistòric, sembla indicar que ens trobem davant d'unes comunitats amb una economia amb un fort predomini de l'agricultura enfront de les comunitats que durant aquest marc cronològic trobem assentades als abrics i les coves de les muntanyes properes (Balma del Duc i Racó de l'Hospital a Montblanc, Cova del Cartanyà, a Vilaverd, per citar els més importants), molt possiblement amb

Figura 3. Agrupació d'estructures d'època prehistòrica.

una major dedicació a la ramaderia, principalment si tenim en compte l'accidentat terreny en què es troben. Un interrogant que es planteja és la localització de l'hàbitat dels ocupants dels Molins de la Vila. Hi ha la possibilitat que no coincidís el lloc destinat a emmagatzemar productes amb el lloc d'habitació o, potser que, en cas que es trobessin en el mateix lloc, la construcció del poblat medieval i les tasques agrícoles –la potència de sediment per sobre el substrat geològic és poca– n'haguessin destruït les evidències i només s'hagin conservat les estructures excavades en el subsòl.

Quant a l'assentament medieval caldrà esperar a l'estudi definitiu dels materials recuperats i al processament definitiu de les dades obtingudes per definir-nos sobre la contemporaneïtat de les més de 50 cabanes o unitats d'habitació excavades, totes amb diferents nivells d'ocupació. Tot i amb això, sembla que es pot confirmar que hem excavat el nucli de població de Dues Aigües o Vilasalva, establiment que, tal com resa la carta de població de l'any 1155 atorgada per Ramon Berenguer IV, queda establert entre els rius Anguera i Francolí. Vuit anys més tard, Alfons I ordenà a Pere Berenguer de Vilafranca –potser amb la intenció que els habitants gaudissin de més seguretat i defensa i també per aconseguir l'atracció de nous repobladors– el trasllat de la població al tossal del pla de Santa Bàrbara i que el nou nucli fos anomenat Montblanc.

Les dades obtingudes ens confirmen l'abandó de mitjan segle XII, però també que aquest abandó no va ser total, sinó que hi continua havent activitat, almenys, fins a les darreries del segle XIV i inicis del segle XV. No descartem que aquesta última ocupació, possiblement residual i de característiques indeterminades, estigui d'una manera o d'una altra relacionada amb els molins que donen nom al jaciment, datats entre els segles XIII i XIV.

Volem ser molt prudents a l'hora d'establir els límits cronològics que hem avançat per als dos assentaments documentats ja que es tracta d'una gran extensió de terreny amb diversitat de fases i agrupacions d'estructures. Esperem que les diferents mostres recuperades tant per obtenir datacions absolutes com per als estudis de paleocarpologia, fauna, etc., ens puguin completar la informació que proporcionarà l'estudi dels materials.

Figura 4. Sitja i llar de l'interior d'una cabana d'època medieval

BIBLIOGRAFIA

- ADSERIAS, M.; MESTRES, M. D. (1993) *Memòria de les prospeccions arqueològiques d'urgència al traçat de la variant de la CN-240 (Montblanc, Conca de Barberà)*, memòria lliurada al Servei d'Arqueologia de la Generalitat, Tarragona.
- APARICIO PÉREZ, J., 1981, «La última exploración arqueológica del Dr. Vilaseca» *Butlletí Arqueològic*, 3, pàg. 117-120.
- CODEX (1999a) *Informe de les delimitacions arqueològiques a la variant de la N-240. Montblanc, Conca de Barberà*, desembre de 1998, Informe lliurat al Servei d'Arqueologia de la Generalitat, Tarragona.
- CODEX (1999b) *Informe del seguiment del rebaix arqueològic als Molins de la Vila, Montblanc, Conca de Barberà*, Informe lliurat al Servei d'Arqueologia de la Generalitat, Tarragona.
- CODEX (1999c) *Informe de l'excavació arqueològica als Molins de la Vila (Sector nord). Montblanc, Conca de Barberà*, Informe lliurat al Servei d'Arqueologia de la Generalitat, Tarragona.
- CODEX (1999d) *Informe de l'excavació arqueològica als Molins de la Vila (Sector sud). Montblanc, Conca de Barberà*, Informe lliurat al Servei d'Arqueologia de la Generalitat, Tarragona.
- GRAU PUJOL, J. M. (1989) *La indústria tradicional a Montblanc i la Conca en el segle XVIII*. Montblanc.
- IPAC (1983) «Inventari del Patrimoni Arqueològic de la Conca de Barberà», *Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya*, Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.
- PORTA I BALANYÀ, J. M. (1985) «Notes de l'arxiu històric Comarcal de Montblanc. Aproximació a la figura de Pere Berenguer de Vilafranca, primer batlle i veguer del territori de Montblanc». *Espitllera*, 81, gener 1985.
- PALAU DULCET, A. (1931) *Guia de Montblanc*, Barcelona.